

חלום ליל קיץ

בעוד מרבית בני גילם בילו את החופש הגדול בים, קבוצת תלמידים שעולים לכיתה י"ב מתנועת "מחנות העולים" בכפר הירוק נסעה לעזור לילדי הפליטים מדרום סודן שחיים בערד • אבל מה שהתחיל כעוד קייטנה למען הקהילה, הסתיים בידידות אמת • ל"דיעות השרון" הם מספרים על הקושי להתחבר לילד שמחר עלול להיות מגורש ועל ההתמודדות עם גילויי הגזענות של החברה הישראלית

המדריך אסף גרנר אהרן וילדי הקייטנה. למדו להכיר את הפליטים ■ צילום: אילן צלניק

דווקא בימי החופש הגדול הלוהטים, קבוצת בני נוער מהכפר הירוק בחרה לבלות בערד. לא, לא מדובר בביקור בעיר הדרומית בשביל איוו מסיבה ארעית, אלא דווקא על מנת לעזור לקהילה שקטה ולא מוכרת, קהילת פליטים שרובה הגיעה מדרום סודן, וילדיהם נותרו ללא מעש בימי הקיץ. הנערים מהשרון החליטו לשנות את המצב ואירגנו עבור ילדי הפליטים קייטנה, אך לדבריהם, הדרכת הילדים והרצון ללמדם הפכו לבטוח לחוויה מפכחת. "ההיכרות איתם הכניסה אותנו לפרופורציות", הם מספרים.

חיוך על הפנים

בחמש השנים האחרונות חיה בערד קהילת פליטים, מרביתם מדרום סודן, שברחו מארצם לאחר שנים של רדיפות מצד הממשל המוסלמי הפונדמנטליסטי בארצם. בני גור לשאר ילדי ישראל, לילדיהם אין מסגרות חינוכיות, קייטנות או שאר פעילויות שיעבירו את זמנם.

בריוק בשל כך, יצאה השנה קבוצת תלמידים מתנועת "מחנות העולים" שילמדו השנה כיתה י"ב בבית הספר בכפר הירוק, להשתתף בפרויקט קייטנה מיוחד שהתקיים לילדי הקהילה בעיר, במטרה להעלות חיוך על פניהם של הילדים ולהעניק מסגרת חינוכית בחופשות הקיץ והחגים. "הילדים היו מדהימים, אבל בוודאי שהייתה תחושה שונה ויכולת לזהות שהילדים האלה לא עברו חוויות של ילדים רגילים", מספר לירון סמואל (16), ממדריכי הקייטנה. "הרבה מאוד מהשיחות שלהם התרכזו סביב השאלה האם אני צפון סודני, דרום סודני והאם יגרשו אותי בשבוע הבא".

ניכר כי השם שנבחר לקייטנה, "בוראים עולם", אינו מקרי ובששת ימי הקייטנה שהתקיימו מצאה עצמה קבוצת תלמידי הכפר הירוק מסתכלת בראייה מפוכחת ובוגרת על החיים שממול. ילדי הקייטנה, מגיל 4 ועד 14, הפכו לפיקס מוחניים למדריכים ולימדו את התלמידים מהשרון דבר או שניים על העולם בו הם חיים.

"הקייטנה מכניסה אותך לפרופורציה וגורמת לך להבין מה יש לך ומה אין לך בעולם הזה", מספר אילן צלניק (25), מדריך "המחנות העולים" בכפר הירוק, שליווה את קבוצת התלמידים. "זה גרם לי להבין באילו תנאי ילדות גדלתי לעומת חוויות קשות של הרבה חוסר ודאות וגזענות שעברו ילדי הקהילה. זה גם הראה לי מה הכוח של קבוצה בחברה הישראלית, כי קבוצה אנתנו מגיעים לעשות מעשה שמשפיע בחברה ולא יושבים ומסתכלים על העו"לם מהכורסה".

כל יום בקייטנה הוקדש לנושא אחר, כדוגמת בריאת העולם, מיחזור והישרדות בטבע, כאשר הפעילות היומית נערכה בהתאם. כך למשל אפו החניכים לחם ואספו זבל במטרה למחורו. "למען האמת, היו דברים שהתפלאתי לדעת שהם לא יודעים, כמו למשל בנושאי מיחזור ואיכות הסביבה. הם חשבו שאנחנו הרבה יותר אדישים ולא אכפתיים ממה שהיינו באמת, ואני מקווה שהם הבינו שהם טעו", מספר אסף גרנר אהרן (17), ממדריכי הקייטנה.

פחד הגירוש

בעוד שבשנה שעברה השתתפו בקייטנה כ-70 ילדים, מספרים המדריכים כי השנה השתתפו כ-30 בלבד, אשר חלקם גורשו במהלך ימי הקייטנה עצמה.

לדברי המדריכים, הילדים שחיים בשנים האחרונות ביישראל, הפכו לישראלים לכל דבר. העברית השוטפת ומי שקייטנה הילדות השגרתיים, יצרו את התחושה שמדובר בקייטנה רגילה, אולם עננת חוסר הוודאות והגירוש דאגה להזכיר לכל המשתתפים היכן הם נמצאים. "נורא הפריע לי ששמעתי את הילדים מרברים על ההבדל בין דרום סודנים וצפון סודנים. הם כל הזמן דיברו על זה, כי את פליטי דרום

גועני בחברה הישראלית. כמה מהמדריכים בקבוצה חשבו שלכל מטבע יש שני צדדים, והחליטו לשנות את הלוח ולארגן פעילות מיוחדת בנושא גזענות.

"רצינו להעביר פעולה על גזענות בעקבות שיחות של תניכות בקבוצה שלנו, שדיברו על כך שהן שונאות 'דוסים' ואנשים זקנים", מספרת מעין בירץ (16), מדריכה בקייטנה. "החניכות אמרו משהו בסגנון של 'כל הזקנים מרושעים' וזה הרגיש לנו לא נכון, כך שרצינו לעשות פעולה שתשנה את התפיסה הזאת".

המדריכים הבינו שההתמקדות במבוגרים וחובשי כיפה אינה מקרית, לאחר שהילדים סיפרו להם כיצד בעל בית חובש כיפה ניסה להוציא אותם מדירתם כדי שיפנו מקום לדיירים חדשים. במקרה אחר אף סיפרה אחת הבנות שנכנסו לביתה אנשים זרים, לקחו חפצים שונים ובילגנו את הדירה.

"אני חושבת שבאיושהו מקום החניכות שלי היו יותר רגישות מילדים בישראל", מספרת בירץ. "אם הייתי מנסה להעביר פעולה בנושא גזענות לילדים ישראלים, הם היו מזלזלים בנושא. לעומתם, אני מדריכה גישה שהחניכות לקחו את הנושא יותר ברצינות, כי אלה נושאים שהן מתעסקות בהם ביום ויום ולא משהו שרחוק מהן".

בעוד יומיים תחיל שנת הלימודים החדשה ונראה כי לצד המחברות והספרים, יארוזו תלמידי הכפר הירוק בילקוטם גם מספר תובנות חדשות. סמואל, שמספר כי נרתע בעבר בכל פעם שעבר סביב התחנה המרכזית, למד להכיר את הפליטים הסודנים ואילו גרנר ייזכר כיצד ליווה את כריס חניכו, שעלה על מטוס בדרך למציאות חדשה הרחוקה מהחיים בישראל.

סודן מגרשים ואת הפליטים מהצפון לא", מספר סמואל. עננת חוסר הוודאות התבררה: כיותר מסתם עננה. במהלך הקייטנה, מספרים המדריכים, נוצר מצב אבסורדי בו החניכים סיפרו להם שלא יוכלו להגיע ביום המחרת, מכיוון שהם חוזרים לסודן. "באמצע הקייטנה אחד החניכים שלי גורש לדרום סודן", מספר סמואל. "גם אני וגם השותף שלי להדרכה שאלנו את חברינו הרבה שאלות עליו, והיינו מאוד עצובים עבורו. הוא אמר להם שהוא מאוד יתגעגע לארץ, ועוזב".

ניכר כי סכנת הגירוש הטילה צל כבד על החניכים, ואילו המדריכים מספרים שבקבוצות מסוימות נוצרו בעיות של דינאמיקה קבוצתית. כך חניך שהיה אמור לעזוב הפך למדוכא והציק לאחרים, שלא נשארו חייבים, הציקו בחזרה ואף קראו לו בשמות גנאי. הוא סיפר שמשפחתו קיבלה הודעת גירוש שבוטלה ואושרה מחדש מספר פעמים, עד שנוצר מצב בו הם ארוזים ופורקים את חפציהם שוב ושוב. בסופו של דבר אותו חניך נשאר בישראל, אולם חברו גורש.

"הייתי צריך להיפתח ולהוות כעבורם יותר מסתם מדריך בקייטנה", מספר המדריך גרנר אהרן. "ידעתי שמי גרשים אותם בחזרה לדרום סודן, אבל לא ידעתי איך זה מתבצע בפועל והיה קשה לראות את זה. בנוסף, סיפר לנו ראש הקהילה על החיים שלהם כאן ואיך שקשה להתמודד עם האווירה של גירוש המשפחות. לא קשה לגלות כל פיהם סימפטיה".

תבונה ורגישות

זה לא סוד שהפליטים הסודנים סובלים גם מניכור ויחס